

**NAIGHEACHDAN
FIRINNEACH, II;
EADAR-THEANGAICHTE
GU GAIDHLIG**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649160662

Naigheachdan firinneach, II; Eadar-Theangaichte gu Gaidhlig by "Fionn"

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

"FIONN"

**NAIGHEACHDAN
FIRINNEACH, II;
EADAR-THEANGAICHTE
GU GAIDHLIG**

see Gaelic tip

TRUE STORIES

II

TRANSLATED INTO GAELIC BY

"FIONN"

WITH ILLUSTRATIONS

432175
29.1.45

PAISLEY: ALEXANDER GARDNER

Publisher by Appointment to the late Queen Victoria

1907

E. Whyte, Hebridean J

NAIGHEACHDAN FÌRINNEACH

II

EADAR-THÈANGAICHTE GU GÀIDHLIG
LE

“FIONN” *[pseud.]*

LE DEALBHAN

PAISLIG: ALASDAIR GARDNER

*Clodh-bhuailtear, le a dèin rioghail fìin,
do 'n Bhàin-Rìgh Victoria nach maireann*

1907

CLÀR-ÌNNSIDH.

TAOBH DUILLEIG

<i>Lachann Og Mac Fhionghain agus an t-Each-Ursainn,</i> - - - -	9
<i>(From "Tales and Legends of the Highlands," by A. MacKenzie, 1878.)</i>	
* <i>Beachdan Foghain Oig,</i> - - - -	15
* <i>Paigheadh nan Craicionn,</i> - - - -	24
<i>Ailean Donn agus Anna Chaimbeul,</i> -	29
<i>(From "Tales and Legends of the Highlands.")</i>	
<i>Màiri Nic Leòid agus a Leannan,</i> - -	41
<i>(From "Tales and Legends of the Highlands.")</i>	
* <i>Cloinn Mhic Criomain an Dùin,</i> - -	54
<i>Coinnleirean na Ceapach,</i> - - - -	67
<i>Mac Iain Shroin-an-t-Sìthein,</i> - - -	70
* <i>Mac-Dhonnachaidh Ionbhar-atha,</i> - -	75
<i>An Ceannaiche Eadailteach,</i> - - - -	83
* <i>Taghadh Ministear Sgìreachd,</i> - - -	106
* <i>Maighstir Alasdair agus Mac Mhaighstir Alasdair,</i> - - - -	125
<i>Am Pìobaire Stiallach agus na Rudain,</i> -	135

	TAOBH DÙILLEIG
* <i>Eachdraidh Chloinn Ghriogair,</i>	- - 143
* <i>Goid na Muice,</i> - - - - -	- 165
<i>Sgeulachdan mu 'n Fhreiceadan Dubh—</i>	
<i>I.—Fearchar Og,</i> - - - - -	- 175
<i>II.—Seachd Gillean Gleusda—</i> <i>(Lachunn Mór Dhubhaird),</i> -	220
<i>Eóghan-a'-Chinn-Bhig,</i> - - - - -	250
* <i>Mar a Thagh sinn ar Ministear,</i> - - -	254

* Original or adapted contributions.

DEALBHAN.

	MU CHOINNEAMH
" <i>Fhuair tad a mach a' chiste-mharbh aon uair eile,</i> " -	38
" <i>Coinnleirean na Ceapach air gach taobh de 'n ceann-cinnidh, Fear na Ceapach, aig ceann a' bhùird,</i> " -	69
" <i>A mach thàinig a' chlann 'nan ruith,</i> " - - -	141
" <i>Thug Bran daoi-leum as am bad na caillich,</i> " -	199

NAIGHEACHDAN FIRINNEACH.

LACHUNN ÒG MAC FHIONGHAIN AGUS AN T-EACH-URSAINN.

Is math dhuinne a tha beò an diugh gu bheil na seana dheas-ghnàthan 's na scana chleachdaidhean a bha cumanta 's na làithean a dh' fhalbh anns na h-eileanan agus air tìr-mor, an déigh dol air chùl. Ghabhadh e iomadh leabhar mòr a dh' aithris a liughadh gnìomh eucorach a rinncadh anns na linntean a dh' fhalbh agus an t-ain-tighearnas a chleachdadh an aghaidh chlanna nan Gàidheal leis na h-uachdarain Ghàidhealach. Bha a leithid de chumhachd aig na cinn-chinnidh anns an àm ud—bha aca, mar their sinn, dà cheann an ròpa 's cead a tharruing—nach robh e comasach do 'n tuath an cinn a thogail, oir cha robh còir no ccartas a' dol—cha robh ann ach “gabh sin no fàg so.”

'Tha an sgeul a leanas a' leigeil ris dhuinn aon de na cleachdaidhean a bha dol an Eilean a' Cheò ceud gu leth bliadhna roimhe so.

Cha luaithe a thàinig am bàs air aon de 'n tuath na bha an sgeul air aithris do 'n uachdaran—gu

dearbh bhitheadh dorran air ris a' mhaor-fhuinn mur cluinneadh e 'n sgeul an taobh a stigh de thrì làithean an déigh dha tachairt. Mu'n gann a bha an tuathanach fo thalamh, bha am maor-fuinn a' taghal air a' bhanntraich bho chd, ma thuit do 'n fhear a dh' fhalbh a bhi pòsda—agus a' tagradh an ainm a mhaighstir gu 'm biodh an t-each a b' fheàrr 's an stabull, an t-each-ursainn mar theirte ris—air a liubhart suas dha-san, mar nì aig an robh làn-chòir aig an uachdaran. Bha an cleachadh so, coltach ri laghan nam Medich is nam Persianach, neo-chaoch-laideach. Air baile-fearainn farsuing far an robh an tuathanach gu math dheth bha an t-each-ursainn air a liubhairt suas gun mhóran gearain o na b' e sin nòs na dùthcha, ach bha e 'na throm-uallach air an tuath bhig agus gu sònraichte air banntraichean a bha air am fàgail le teaghlachan móra meanbh, mar is tric a thachair. Neach 'sam bith a dhiùltadh, no a dh' fheuchadh ris an cleachdadh mi-chneasda so a sheachnadh, bha e a' call a chòir air a' bhaile-fearainn, beag no mór 'g an robh am fearann sin, agus bha 'chòir aig an uachdaran gach dealg a bhuineadh dha a reic. Is tric a thachair e nach robh aig an fhear nach maireann ach aon each, ach an déigh sin uile bha an t-uachdaran cruaidh-chridheach an geall air a chuid fhéin a bhi aige, agus bha an t-each air a thoirt air falbh leis a' mhaor-fhuinn ged a bhiodh an teaghlach uile a' sileadh nan deur air son an eich, mar is tric a thachair.

Dh' éirich tuasaid co-cheangailte ri giùlan a mach an t-seana chleachdadh mhi-chneasda so ann an sgìreachd an t-Srath a thug cùisean gu aona-cheann 's a chuir crìoch gu brath, anns an Eilean Sgitheanach co dhiu, air togail an eich-ursainn.

Mu thoiseach na seachdamh linn deug chaochail tuathanach d' am b' ainm Lachunn Mac Fhionghain anns an t-Srath, agus is gann a bha e fuar fo thalamh 'n uair a thaghail am maor-fuinn air a' bhanntraich dheuraich, agus a thagair e an t-each a b' fheàrr 's an t-seisrich. Leis gu 'n robh a fear ag aideachadh Fear an t-Srath mar a cheann-cinnidh bha sùil aice gu 'm biodh esan truacanta rithe 'na call brònach, agus nach tugadh e leis an t-each-ursainn, agus mar so dhiùlt i an t-each do 'n mhaor-fhuinn. Chuir so frionas nach bu bheag air a' mhaor agus bhitheadh an t-each aige a dhèoin no dh' aindeoin. Bha a' bhanntrach a h-uile buille cho dannara ris a' mhaor agus thuir i ris mu dheireadh gu 'n ruigeadh ise Fear an t-Srath 's gu 'n innseadh i dha mar a bha cùisean a' seasamh, ach each no làir nach faigheadh e an latha sin. Chuir so an dearg chuthach air a' mhaor, oir cha chual e riamh a leithid de ladarnas, agus 's e bh' ann gu 'n deachaidh iad thar a chéile gu searbh salach, agus thàinig iad gus na buillean, gus mu dheireadh an robh a' bhanntrach 'ga dalladh le fuil a cinn. Coma leibh, theann i air a' mhaor gus an d' fhàg i diol coin air, agus a' tionndadh ri a balachan beag a bha gal r' a taobh, ars' ise—